

VISSZHANG.

Grósz Emil nyilatkozata az egyetemi költségvetés tárgyalása alkalmából: „Aki azt állítja, hogy a vallás- és közoktatásügyi miniszter a felső oktatást túlságosan dotálja, s hogy e téren redukczióra van szükség, a helyzetet nem ismeri. Ellenkezőleg, az az igazság, hogy az egyetemeknek kielégítően, halaszthatatlan szükségletei vannak”. (Budapesti Hirlap, ápr. 20.)

*

Darányi Gyula írja az Orvosi Hetilapban (1930 : 585): „Szegeden, de az Alföld egyéb helyein is, a tifusz évről-évre megújuló endémiaszerű jelleget mutat. A tifusz-esetek számának emelkedése jóformán minden évben szabályosan júniusban kezdődik, augusztus közepétől október közepéig kulminál, azután a következő év elejéig folyton csökken”. (Ebből a szomorú tényből a kultura-ellenes sajtó bizonyára arra következtet, hogy fölöslegesek a közegészségügyi és egyetemi intézményekre fordított kiadások.)

*

Klebsberg Kunó gróf mondotta Stockholmban: „A nemzeti érzés Magyarországon oly erős, hogy esetleges felekezeti villongásokat már csirájukban el tud fojtani. Mostani helyzete az országnak sokkalta komolyabb, semhogy a felekezetek közötti gyűlölség luxusát engedhetné meg magának”.

*

Kevesen tudják, hogy Göttingenben a Népszövetség égisze alatt nemzetközi középiskola működik néhány éve. Az új iskola, amely a pedagógiában egy eddig nem ismert típust kreált, pozitív tananyagán kívül egyetemesen emberi eszmére is nevel és igyekszik tanítványait az egész földi világ megértésébe és a nemzetek kiengesztelődésének ideológiájába bevezetni . . .

*

„Therese Neumann falujában egy theologus-diák torokbajban megbetegedett . . . Therese imádkozott, hogy magára vehesse a betegséget . . . A diák meggyógyult, Therese azonban megkapta a bajt és még ma is szenved benne . . .” (Deutsche Rundschau 1930 : 128.)

*

„Némi túlzással azt lehetne mondani, hogy a biedermeiernek nevezett szellemi áramlat lényege abban állott, hogy a Keleteurópában utóhatását még éreztető rokokó és a napoleoni császárság neoklasszicizmusa olcsóbbá tétessék”. (Klebsberg Kuno gróf cikkéből, Budapesti Szemle 1930, 217 : 162.)

*

Klebsberg Kunó gróf varsói előadásából: „Nagy mulasztása volt a régebbi magyar tudománypolitikának, hogy a szlavisztikát nem részesítettük abban a figyelemben, mint amelyet ez a tudományszak megérdemelt volna. Azt hiszem, hogy ennek pszichológiai okai voltak. Most azonban, hogy Oroszország összemúlásával a szlávság élére éppen a lengyelség került, ezek az okok elesetek és így nagyobb számmal küldhetnénk éppen lengyel egyetemekre főiskolai hallgatókat és fiatal tudósokat a szlavisztikus tanulmányok folytatása végett. És e téren nemcsak tisztán tudományos, egyetemi fokon művelt szlavisztikára gondolok, hanem középiskolai tanárok képzésére is, mert éppen földrajzi helyzetünkől ki-

folyóan, hamarosan elkerülhetetlenné válik egy szláv nyelvnek kereskedelmi iskoláinkba való bevezetése is".

*

Az olasz-magyar futball-mérkőzés kapcsán olvassuk a Budapesti Hírlap vezércikkében (máj. 13.): „Ha van valami szomorú a trianoni magyar sorsban, úgy a magyar tömegek lelkiéletének az az iránya, amely lábizmokért és boxoló-öklökért — no meg mozisztárokért — rajong, őrvong: a legszomorúbb valóságok közé tartozik . . . Két dolgot hasonlítsunk csak össze. Pár nappal ezelőtt volt a magyar könyvvásár. Budapest összes könyvsátraiban a kétnapos vásár alatt nem jelent meg, nemhogy 40.000 ember, de még a fele, sőt a negyedrésze sem. Kít érdekelt itt a magyar könyv, a magyar szellemi élet sorsa úgy, mint a lábizmok és az öklök párórás mérkőzése? Hol vannak azok a tömegek, amelyek hódolnak, rajonganak — őrvongásról nem is beszélünk — a magyar szellemi élet alkotásai előtt? Hol vannak csak az öt- és tízezres tömegek is, amelyek vállukra hajlandók emelni egy-egy magyar író, művészt, tudóst, aki maradandóbbat alkot faja, nemzete számára, mint bármelyik futball-verseny vagy boxolóverseny eredménye? Hol vannak azok a magyar tömegek, amelyek hajlandók a mai szomorú gazdasági viszonyok ellenére is a zsebükbe nyúlni s egy jó könyvért 1-60 pengőtől 10 pengőig áldozatot hozni?”

*

„Mi magyarok, sajnos, külpolitikailag még csak kisebb akció-rádiuszban látunk, reflektoraink a Trianon utáni éjben csupán kisebb köröket világítanak meg. Pedig nemcsak az osztrák-magyar vámtérület bomlott fel, hanem egy másik nagy vámtérületnek is volt itt katasztrófája, még pedig sokkal nagyobb területen, mint amekkora az osztrák-magyar monarchia volt: az orosz birodalom nyugati részeiben a Jeges tengertől le a Fekete tengerig. Egy új világ alakul ott ki politikai, hatalmi és közgazdasági téren, új kulturideák sarjadnak, új érdekközösségek fejlődnek és az így vajúdó államrendszer tőszomszédja a mienknek és ezért a külpolitikai, közgazdasági és kulturális erőknél megvan közöttük a kölcsönhatása. Mindezekkel a problémákkal nemcsak diplomatáinknak kell foglalkozni, hanem a magyar közgazdásznak és kulturpolitikuskának is. Ez a megfontolás volt északi utamnak egyik domináló momentuma”. (Klebsberg Kuno vezércikkéből, Pesti Napló máj. 25.)

*

A bécsi egyetem új diákjogával kapcsolatban a Neues Wiener Tagblatt közöl egy hosszabb cikket (ápr. 24.), amely Angell Viator aláírással az egyház álláspontját ismerteti a fajvédelem kérdésében. A cikkből közöljük a következő részletet: „A katolikus hit vallásos lényegéből kifolyólag vissza kell utasítanunk azt a fanatikus hitet, amely a vérségben a népi egység kizárólagos meghatározóját látja, mert ez a hiedelem nem más, mint a megtestesült materializmus és mert ez a hiedelem semmiben sem különbözik az Anyag pogány imádatától, olyan tárgy tiszteletétől, amelyet nem formált belülről és nem emelt érzékfölkeltté a Szentlélek. Nem az üdvözül, aki a vérben hisz, nem az él örökké, aki a vérben hisz, hanem üdvözül népi különbség nélkül mindenki, aki a Megváltóban hisz”.

*

A B. H. írja Aigner Károly szegedi főispán tízéves hivatali jubileumának ünnepségeiről: „Berecz János egyetemi tanár Szeged város katolikus társadalmá nevében köszöntötte a város, a haza, a tudomány és az emberszeretet tántorít-

hataitlan harcosát". A Magyar Hirlap szerint Berecz János „a felekezeti béke érdekében folytatott munkájáért” köszöntötte a jubildáló főispánt.

*

Debrecen Oláh Gábor huszonöt éves írói jubileumát ünnepli. (De hol marad az ország? A tudós társaságok, az irodalmi egyesületek? Ha Oláh Gábor 1830-ban ünnepli vala huszonöt éves írói jubileumát, ma a népies-magyaros irány egyik megalapítóját tiszteli benne az irodalomtörténet. Így azonban . . .)

*

Egy Gosztonyi Lajos nevű kritikus írja a Magyar Hirlapban (jún. 22.) Stefan Zweig bécsi íróról: „Egyáltalában nem germán író Zweig. Éppen így lehetett volna francia, olasz vagy magyar. Nincsenek faji tulajdonságai, nemzeti is csak egy: tökéletesen ír németül. De minden ízében európai”.

*

Becker volt porosz kultuszminiszter mondotta szegedi előadásában: „Fölismertem minden pragmatikus történelmi szemlélet relativitását. Minden történelmileg keletkezett állapotnak megvan a maga sajátos előzménye. Történelmet ezért mindig csak a jelennek álláspontjából lehet írni. Mindig a jelent akarjuk megmagyarázni, azt akarjuk megérteni. Az igazi történelmi objektivitás emberfölötti, az isteninek szférájába tartozik. A nemzeti történetírás és a nemzetközi megértés, mint szintézis, sosem fogja megoldását találni, hanem mindig föladat fog maradni”.

*

A Magyar Hirlap írja vezércikkben (jún. 12.): „Forradalom . . . Ketten mondták ki a súlyos szót a képviselőházban. Az egyik és a másik is rosszul tette, mert a forradalmak előestéjének minden történelmi analízise szerint az első lökést a föld megmozdulására az adta, ha nagy urak, kivált jobboldali nagy urak, beszélni kezdtek a forradalom lehetőségéről. Ezt a lehetőséget igen nagy kár beidegezni egy már végleg elkeserült társadalom lázas gondolkodásába”.

*

A nemzetközi futball-őrület újabb hőstetteit regisztrálják az alábbi idézetek. „Nagy botrány volt ma délután Geniben, az osztrák és csehszlovák bajnokcsapatok mérkőzése sajnálatos erőszakoskodási és durvasági jelenetekkel végződött . . . A Slavia-t nem szereti a közönség, mert a csehszlovák labdarugók nyers modorúak és sokszor durván játszanak”. — Ezt egy francia napilap — Le Journal, júl. 6. — írja . . . A Magyar Hirlap (júl. 9.) a spanyolok etikettszerű szerepléséről számol be: „Amikor már két góllal vezettünk, a spanyolok gyilkos dühvel vetették magukat a küzdelembe. Mint a kötőfékről elszabadult ördögök, úgy száguldottak ide-oda a pályán. Valósággal hallani lehetett fogcsikorgatásukat. Amikor Avar berugta a második gólt, az egyik spanyol hátvéd őrzöngve odarohant a kapushoz és beleharapott a vállába”.